

Revisorernas redogörelse 2020

1. Inledning

Regionens förtroendevalda revisorer ska årligen granska styrelsens, nämndernas och beredningarnas verksamhet. Revisorernas granskningsuppdrag är enligt Kommunallagen 12 kap. 1 § 2 st., att årligen pröva om verksamheten sköts på:

- ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt
- om räkenskaperna är rättvisande
- om den interna kontrollen inom nämnderna är tillräcklig

Detta kallas revision utifrån God revisionsred. I seden ingår nu även en beskrivning av begreppet grundläggande granskning som syftar till att stärka revisionen i deras arbete och visa på arbetsätt som gör att revisionen så långt som möjligt granskar helheten.

De granskningsinsatser som genomförts under 2020 har omfattat ovanstående områden, vilket den fortsatta redogörelsen utvisar.

Region Gävleborg bedriver en omfattande och komplex verksamhet. Revisorerna har under året genomfört ett antal granskningar inom flertalet av regionens områden. I delar av de genomförda granskningarna har det framkommit brister och behov av förbättringar och revisionen har överlämnat förbättringsförslag. Revisorerna har även genomfört en uppföljande granskning under 2020 som genomförts tidigare år. Uppföljningen visar i vilken utsträckning berörda nämnderna vidtagit de åtgärder som de planerat enligt lämnade svar till fullmäktige. Den uppföljande granskningen påvisar att hållbarhetsnämnden till övervägande del har vidtagit åtgärder och kultur- och kompetensnämnden i begränsad utsträckning vidtagit åtgärder.

2. Väsentliga iakttagelser 2020

2.1 Måluppfyllelse ekonomi och verksamhet

Regionens resultat för 2020 uppgår till +457 mnkr (föregående år +576 mnkr). Verksamhetens nettokostnader har ökat med 26 mnkr eller 0,3 % i jämförelse med föregående år. Motsvarande ökning för skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning är 441 mnkr, vilket motsvarar 4,7 %. På intäktsidan märks framförallt ökade riktade och generella statsbidrag och på kostnadssidan höga kostnader för egen personal samt inhyrd personal jämfört med budgeterade nivåer. Även finansnettot är högre än budgeterade nivåer till följd av orealiserade vinster i pensionsmedelsförvaltningen.

Regionstyrelsen och samtliga nämnder redovisar en ekonomi i balans eller överskott. Under året har tilläggsanslag tilldelats Hälso- och sjukvårdsnämnden om 241 mnkr och Hållbarhetsnämnden om 67 mnkr.

Finansiella mål beslutade av regionfullmäktige

För god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet anges:

- Soliditeten (långsiktig betalningsförmåga) får inte understiga 30 procent.
- Resultatet ska uppgå till 2 procent av verksamhetens nettokostnad inklusive värdeförändring av kortfristiga finansiella placeringar, vilket bedöms vara förenligt med god ekonomisk hushållning.
- Respektive verksamhet skall bedrivas inom de budgetramar som regionfullmäktige tilldelat.

Per den 31 december uppgick soliditeten till 40,3 procent. Resultat i förhållande till verksamhetens nettokostnader uppgick till 4,8 procent. Styrelsen och samtliga nämnder redovisade en ekonomi i balans eller överskott.

Vi bedömer att det redovisade resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2020. Samtliga finansiella mål uppnås.

Politisk inriktning 2019 – 2022, som fastställts av regionfullmäktige, anger övergripande mål och riktlinjer för verksamheten i Region Gävleborg och ligger till grund för styrningen. I dokumentet redogörs för fyra målområden som beskriver utvecklingen i Region Gävleborg: Arbete och hållbar tillväxt, Miljöansvar och hållbar utveckling, Kunskap och kultur samt Välfärd och trygghet.

I Budget 2020 och ekonomisk plan 2021 – 2022 har den politiska inriktningens fyra målområden brutits ner i satsningar och mål som preciserar hur de ska förverkligas. Det är Region Gävleborgs plan för verksamheten under budgetåret med mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. I årsredovisningen följer en samlad bedömning av måluppfyllelsen för respektive målområde. Målområden Arbete och hållbar tillväxt samt Kunskap och kultur bedöms som uppnått och målområden Miljöansvar och hållbar utveckling samt Välfärd och trygghet bedöms delvis uppnått. Avsaknaden av tydliga kriterier för måluppfyllelse innebär dock att revisionen inte kan göra en fullständig bedömning av grunderna för bedömd måluppfyllelse.

Vi vill understryka att det, trots att styrelsen och nämnderna under 2020 redovisade en ekonomi i balans eller överskott, är fortsatt väsentligt att regionen arbetar långsiktigt med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna.

3. Granskningsarbete

3.1 Granskning av styrelse, nämnder och demokratiberedning

En grundläggande granskning av styrelsens och nämndernas ledning, styrning, åtgärder och kontroll samt måluppfyllelse för verksamheten och måluppfyllelse för ekonomin har genomförts. En grundläggande granskning är en översiktlig granskning av nämndens arbete och bygger på möten med styrelsen och nämnder för genomgång av arbetsätt, ekonomi, verksamhet samt viktiga händelser för året. Förutom dessa möten läser revisorerna nämndernas protokoll och handlingar löpande och tar del av styrelsens och nämndernas uppföljning och rapportering.

Utöver den grundläggande granskningen genomförs en rad fördjupade granskningar avseende styrelsen och nämndernas arbete. Resultatet av de fördjupade granskningarna redovisas i nästa kapitel, 3.2.

Regionstyrelsen

Regionstyrelsen kan i rimlig grad verifiera att styrelsens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under år 2020. Styrelsen når till övervägande del uppsatta mål för året. Vår bedömning är också att styrelsen har utövat sin uppsiktsplikt över nämnderna under året. Vi noterar dock att vi inte ser tydliga åtgärder kopplat till nämnders prognostiserade underskott i början av året. I genomförda granskningar påtalar vi att regionstyrelsen inte säkerställt att arkivhanteringen och 1177 vårdguidens tjänster har hanterats ändamålsenligt.

Regionstyrelsen kan i rimlig grad verifiera att styrelsens verksamhet har bedrivits på ett för ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2020. Resultatet 2020 uppgår till 361 mnkr, 169 mnkr högre än budgeterat. De finansiella målen bedöms uppfyllas.

Regionstyrelsen kan i rimlig grad verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig under år 2020. Styrelsen har upprättat en årsplan och givit förvaltningen i uppdrag att upprätta en verksamhetsplan. Mål har formulerats för verksamhet och åiterrapportering avseende utfall och prognos har skett enligt de direktiv som är fastslagna. Regionstyrelsen har löpande följt nämndernas ekonomiska resultat och vidtagit åtgärder under året. Vi noterar dock att konkreta måttal i begränsad utsträckning har identifierats, vilket innebär att det är svårt att tyda varför ett mål anses uppfyllt eller inte. Vid genomförda granskningar påtalar vi även brister i den interna kontrollen avseende löneprocessen samt kontrollen av att fullmäktiges beslutade styrdokument efterlevs.

Hållbarhetsnämnden

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under år 2020. Nämnden når till övervägande del uppsatta mål för året. Vid granskningar genomförda under året noteras att hållbarhetsnämnden inte säkerställt en ändamålsenlig arkivhantering eller en ändamålsenlig delegationshantering.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett för ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2020. Resultatet uppgick till +4,8 mnkr jämfört med budgeterade 0 mnkr. Tilläggsanslag om ca 67 mnkr och ett statsbidrag om ca 31 mnkr möjliggör att nämnden kan redovisa en budget i balans. Nämndens verksamheter har påverkats i hög grad av rådande pandemi.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig under år 2020. Nämnden har upprättat en årsplan och givit förvaltningen i uppdrag att upprätta en verksamhetsplan. Mål har formulerats för verksamhet och åiterrapportering avseende utfall och prognos har skett enligt de direktiv som är fastslagna. Vi noterar dock att konkreta måttal identifieras i begränsad utsträckning, vilket bidrar till att det är svårt att tyda varför ett mål anses uppfyllt eller inte.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Nämnden kan delvis verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under år 2020. Målen rörande *Tillgängligare sjukvård* och *Jämställd hälso- och sjukvård* uppfylls inte vilket till stor del beskrivs härröra till rådande pandemi. Vi vill dock poängtera att måluppfyllelsen överlag är densamma som föregående år.

I genomförda granskningar påtalar vi också att hälso- och sjukvårdsnämnden inte säkerställt att arkivhanteringen och 1177 vårdguidens tjänster har hanterats ändamålsenligt.

Nämnden kan delvis verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett för ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2020. Årets resultat uppgick till +81,3 mnkr jämfört med budgeterade 0,0 mnkr.

Verksamhetens intäkter uppgick till 8 551,2 mnkr och avvek positivt mot budget med 715,7 mnkr. Orsaken till ökade intäkter är högre riktade statsbidrag bland annat avseende ersättning för merkostnader och sjuklön avseende covid-19. Verksamhetens kostnader uppgick till 8 469,9 mnkr och avvek negativt mot budget med 634,4 mnkr. Främsta anledningen var högre kostnader i förhållande till budget för egen och inhyrd personal. I verksamhetens kostnader ingår även merkostnader och sjuklön avseende covid-19 samt extra ersättning till anställda som varit verksamma inom vården under covid -19 pandemin.

Tilläggsanslag om 241 mnkr och ökade riktade statsbidrag om 510 mnkr möjliggör att nämnden redovisar en budget i balans. Vi vill dock poängtera att nämnden har erhållit ersättning för sina merkostnader avseende pandemin och att erhållna tilläggsanslag är en bidragande faktor till det redovisade överskottet 2020. Med utgångspunkt i ovanstående är revisionens bedömning att målet om att verksamhetens kostnader ska anpassas till den tilldelade budgeten inte har uppnåtts.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig under år 2020. Nämnden har upprättat en årsplan och givit förvaltningen i uppdrag att upprätta en verksamhetsplan. Mål har formulerats för verksamhet och återrapportering avseende utfall och prognos har skett under året. Vi noterar dock att nämnden upplever förbättringsmöjligheter/ brister i dialogen med förvaltningen. Måluppfyllelsen för verksamhet och ekonomi pekar på att de åtgärder som vidtagits inte varit tillräckliga för att nå målen för verksamhet och ekonomi. Vid genomförd granskning under året noteras att hälso- och sjukvårdsnämnden brister i den interna kontrollen avseende efterlevnaden av fullmäktiges beslutade styrdokument.

Kultur- och kompetensnämnden

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under år 2020. Nämnden når sex av tio mål. Fyra mål bedöms delvis uppfyllda. Vi konstaterar dock att de rådande omständigheterna i och med pandemin har påverkat verksamheterna kopplat till nämndens uppdrag. Vid granskningar genomförda under 2020 noterar vi att kultur- och kompetensnämnden inte har säkerställt en ändamålsenlig arkivhantering, delegationshantering eller att det har vidtagits åtgärder från tidigare genomförd granskning för att komma tillrätta med påtalade brister avseende hantering av bidrag till civilsamhället.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett för ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2020. Årets resultat uppgick till 3,9 mnkr, jämfört med budgeterade 0,0 mnkr. Målet att generera ett överskott om minst 2 mnkr uppfylls således.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig under år 2020. Nämnden har upprättat en årsplan och givit förvaltningen i uppdrag att upprätta en verksamhetsplan. Mål har formulerats för verksamhet och återrapportering avseende utfall och prognos har skett enligt de direktiv som är fastslagna. Vi noterar dock att konkreta mätetal identifieras i begränsad utsträckning, vilket bidrar till att det är svårt att tyda varför ett mål anses uppfyllt eller inte. Vid genomförd granskning under 2020 konstateras att nämnden inte till fullo har kontrollerat efterlevnad av fullmäktiges beslutade styrdokument.

Patientnämnden

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under år 2020. Måluppfyllelsen för året bedöms som god.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett för ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2020. Resultatet uppgick till 1 mnkr jämfört med budgeterade 0 mnkr.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig under år 2020. Nämnden har upprättat en årsplan. Mål har formulerats för verksamhet och återrapportering avseende utfall och prognos har skett enligt de direktiv som är fastslagna. Vi noterar dock att konkreta måttetal identifieras i begränsad utsträckning, vilket bidrar till att det är svårt att tyda varför ett mål anses uppfyllt eller inte.

Gemensam nämnd för FoU Välfärd-Hjälpmedel-RegNet

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under år 2020. Bedömningen baseras på nämndens uppföljning av mål i årsplan per 31/12 2020. Av nämndens fem verksamhetsmål bedöms tre uppfyllda och två delvis uppfyllda.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett för ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2020. Nämnden redovisar ett överskott i förhållande till budget om 1,4 mnkr för år 2020.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig under år 2020.

Företagshälsovårdsnämnden

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt under år 2020. Bedömningen baseras på nämndens uppföljning av mål i årsplan per 31/12 2020. Av nämndens fem verksamhetsmål bedöms tre uppfyllda och två delvis uppfyllda.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att nämndens verksamhet har bedrivits på ett för ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2020. Nämnden redovisar ett överskott i förhållande till budget om 3,79 mnkr för år 2020.

Nämnden kan i rimlig grad verifiera att den interna kontrollen inom granskade områden har varit tillräcklig under år 2020.

Demokratiberedningen

Demokratiberedningen har under året fem sammanträden (mars, maj, sep, nov och dec). Vid sammanträden berörs bl.a. anmälan om delgivning 2020, demokratiberedningens verksamhetsplanering 2019-2022, uppföljning av demokratiberedningens verksamhetsberättelse 2019, SKR:s nätverk för att utveckla medborgardialog, SKR:s webinarium om hot och hat mot förtroendevalda. I övrigt informeras om reglemente för demokratiberedningen, demokratiberedningens arbete med medborgardialog och demokratiberedningens arbete med Region Gävleborgs hemsida. Kurser och konferenser 2020 för ledamöter/ ersättare informeras regelbundet under året. Till stor del är kurserna och konferenserna webinarium.

Sammanfattande bedömning

Vår sammantagna bedömning innebär att vi **tillstyrker ansvarsfrihet** för regionstyrelsen, nämnder och demokratiberedning.

Vi noterar i den grundläggande granskningen att konkreta måttetal/målvärden eller indikatorer för måluppfyllnad identifieras i begränsad utsträckning vid rapportering, vilket bidrar till att det är svårt att tyda varför ett mål anses uppfyllt eller inte.

3.2 Fördjupade granskningar

En rad fördjupade granskningar avseende styrelsen och nämndernas arbete genomförs under året. Resultatet av de fördjupade granskningarna redovisas nedan.

Granskning av delårsrapporter

I granskningen av delåret, noterades att det prognostiserade resultatet delvis är förenligt med de finansiella målen som fullmäktige fastställt i budget 2020, och att delårsrapporten i allt väsentligt är upprättad i enlighet med lagens krav på god redovisningssed i övrigt. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet kommer att uppfyllas 2020. Målet för soliditet och resultat uppnås för delårsperioden och utifrån prognos som lämnas för helåret finns förutsättningar att klara resultat- och soliditetsmålet. Vad gäller att genomföra verksamheter inom ramarna, beräknas detta inte uppfyllas för året. Hälso- och sjukvårdsnämnden samt hållbarhetsnämnden prognostiserar underskott. Styrelsen och övriga nämnder prognostiserar en ekonomi i balans eller överskott.

Vi bedömer att delårsrapporten redogör för hur långt Region Gävleborg har kommit i arbetet att uppnå de satsningar som finns kopplade till de fyra politiska målområdena för 2020. Avsaknaden av tydliga kriterier för måluppfyllelse innebär dock att revisionen inte kan göra en fullständig bedömning av måluppfyllelsen. Nettokostnadsutvecklingen är oroande och den fortsatta ekonomiska utvecklingen inom Hälso- och sjukvårdsnämnden ser revisionen allvarligt på. Det är väsentligt att åtgärder vidtas.

Granskning av årsredovisning 2020

Region Gävleborg redovisar ett resultat om +457 mnkr för 2020 att jämföra med budget på +192 mnkr. Verksamhetens resultat var positivt med 330 mnkr. Det positiva resultatet förklaras främst av nationella beslut om ökade riktade och generella statsbidrag, relativt låg kostnadsutveckling samt realiserade finansiella vinster och förluster inom pensionsfonden. I årets resultat ingår realiserade vinster och förluster i pensionsfonden med 228 mnkr. Årets resultat i förhållande till verksamhetens nettokostnader uppgick till 4,8 procent. Region Gävleborgs resultatmål var 2,0 procent.

Finansnettot uppgår till +127 mnkr att jämföra med budget om 18 mnkr och föregående år +661 mnkr.

Årets resultat är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2020. Samtliga finansiella mål uppnås.

I årsredovisningen följer en samlad bedömning av måluppfyllelsen för respektive målområde. Målområdena Arbete och hållbar tillväxt samt Kunskap och kultur bedöms som uppnått och målområdena Miljöansvar och hållbar utveckling samt Valfärd och trygghet bedöms delvis uppnått. Avsaknaden av tydliga kriterier för måluppfyllelse innebär dock att revisionen inte kan göra en fullständig bedömning av måluppfyllelsen.

Vi vill understryka att det är fortsatt väsentligt att regionen arbetar långsiktigt med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna.

Utifrån genomförd granskning lämnades följande rekommendation till regionstyrelsen:

- Inför kommande års finansiella rapporter tillse att lämnade upplysningar kring utveckling av regionens verksamhet i förvaltningsberättelsen sker i enlighet med RKR´s rekommendation för att på så sätt ytterligare öka följsamheten mot god redovisningssed.

Granskning av processen för vårdplatsutnyttjande

Region Gävleborg redovisade i årsredovisningarna från år 2017 och år 2018 att antalet överbeläggningar i Region Gävleborg är något högre jämfört med riket. Vad gäller utlokaliserade patienter var andelen lägre i jämförelse med riket. Därav genomförde revisorerna en förstudie 2018 avseende vårdplatser/överbeläggningar. Av förstudien framkom att överbeläggningar inom vården förekommer relativt

frekvent. Mot bakgrund av genomförd förstudie beslutade revisorerna att genomföra en fördjupad granskning avseende processen för vårdplatsutnyttjande.

Den fördjupade granskningen syftade till att bedöma om hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställt att processerna för vårdplatsutnyttjande är ändamålsenligt. Granskningen kom fram till bedömningen att hälso- och sjukvårdsnämnden till **övervägande del** säkerställer att processen för vårdplatsutnyttjande är ändamålsenligt. I granskningen noteras dock att antalet överbeläggningar i Region Gävleborg är fler än i riket likaså utlokaliseras patienter i högre utsträckning än riket.

Följande rekommendationer lämnades till hälso- och sjukvårdsnämnden:

- I ökad omfattning medvetandegöra vårdplatskoordinators roll i organisationen, för att säkerställa att berörda enheter har vetskapen om dess kompetens.
- Säkerställa att statistik som inrapporteras i verksamhetssystemet är tillförlitligt, i nuläget noteras brister.
- Dokumentera arbetsbeskrivningar/ processer för vårdplatsfördelning/ beläggning under dygnets alla timmar för att underlätta för verksamheterna i dess arbete.
- Mer aktivt vidta åtgärder för att minska överbeläggningar i Region Gävleborg, exempelvis genom att säkerställa att statistik i verksamhetssystemet är korrekt vilket bland annat påverkar analyser för antalet belagda vårdplatser.

Granskning av Region Gävleborgs arbete med hållbarhetsutveckling med fokus på miljö- och klimat

Revisorerna beslutade att genomföra en granskning av hur regionen arbetar med hållbarhetsfrågor med fokus på miljö- och klimatområdet.

Den fördjupade granskningen syftade till att bedöma om regionstyrelsen och nämnderna bedriver en ändamålsenlig styrning av regionens hållbarhetsarbetet med fokus på miljö- och klimatarbetet. Den sammanfattande bedömningen efter genomförd granskning var att regionstyrelsen och nämnderna **delvis** bedriver en ändamålsenlig styrning av regionens miljö- och klimatarbete.

Följande rekommendationer lämnades:

- Genomföra en utvärdering av de områden som i lägre grad når uppsatta mål. Detta för att bedöma hur framtida styrning av kommande hållbarhetsprogram kan genomföras mer effektivt.
- Miljö- och klimatområdet kan på grund av sin komplexitet kräva en mer sammanhållen och långsiktig styrning därav rekommenderades att en utvärdering av orsakerna till den bristande målpuppfyllnaden inom det interna miljö och klimatarbetet genomförs. I utvärdering bör det även undersökas om det finns behov av mer kvantifierbara mätvärden kopplat till miljö- och klimatarbetet.
- Inom ramen för det externa miljö- och klimatarbetet rekommenderades att handlingsplaner skapas till de övergripande miljömål som i nuläget saknar handlingsplan. Handlingsplanerna bör innehålla tidplan samt ange vem eller vilka som ansvarar för genomförandet.

Granskning av Region Gävleborgs arbete med jämställdhet och motverka diskriminering

Drygt en tredjedel av anmälningarna till Diskrimineringsombudsmannen rör kommuner och regioner. Anmälningarna handlar bland annat om upplevelser av diskriminering på bostadsmarknaden, inom socialtjänsten, vården och av regioner som arbetsgivare. Regionen som arbetsgivare har enligt Diskrimineringslagen även ett ansvar för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och

möjligheter på arbetsplatsen – oavsett diskrimineringsgrund. Revisorerna beslutade utifrån sin samlade bedömning av risk- och väsentlighet att granska området.

Granskningen syftade till att bedöma om Region Gävleborg bedriver ett ändamålsenligt arbete med jämställdhet som är i enlighet med Diskrimineringslagens krav om aktiva åtgärder. Granskningen syftade även till att bedöma om Region Gävleborg bedriver ändamålsenlig styrning av jämställdhet som välfärdsaktör.

Efter genomförd revision var den sammanfattande bedömningen att Region Gävleborg bedriver till **övervägande del** ett ändamålsenligt arbete med jämställdhet. Regionen bedriver fortsatt ett ändamålsenligt arbete med jämställdhet och jämlikhet i rollen som välfärdsaktör.

Ett antal rekommendationer lämnades vilka bl.a. var följande:

- Vid gransknings tillfället saknades rutiner och riktlinjer som avser repressalier. Att en arbetsgivare saknar rutiner och riktlinjer avseende repressalier riskerar att leda till att anställda inte vet vad som gäller på arbetsplatsen och vilka rättigheter hen har. I förlängningen skulle det kunna leda till att anställda inte vågar uppmärksamma eller anmäla diskriminering. Med anledning av detta rekommenderades att Region Gävleborg skapar rutiner och riktlinjer avseende repressalier.
- Granskningen rekommenderade även regionen att börja utreda förutsättningarna med att etablera en visselblåsarfunktion. Enligt det nya EU direktivet är det från december 2021 obligatoriskt för arbetsgivare att ha en etablerad visselblåsarfunktion.

Granskning av regionens arkiv

Arkivlagen (1990:782) utgår från bestämmelser i tryckfrihetsförordningen och från offentlighetsprincipen. I arkivlagen fastslås att myndigheternas arkiv är en del av det nationella kulturarvet och att arkiven ska bevaras, hållas ordnade och vårdas så att de tillgodoser rätten att ta del av allmänna handlingar, tillgodoser behovet av information för rättsskipning och förvaltningen samt forskningens behov. Arkivvården i regionen är inte enbart en angelägenhet för den centrala arkivfunktionen. Ansvar är fördelat mellan fullmäktige, regionens arkivmyndighet, respektive nämnd och styrelse. Fullmäktige får meddela föreskrifter om arkivvården enligt arkivlagens 16 §.

Revisorerna beslutade utifrån sin samlade bedömning av risk- och väsentlighet att granska området. Granskningen syftade till att bedöma huruvida regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, kultur- och kompetensnämnden och hållbarhetsnämnden har en ändamålsenlig arkivhantering.

Efter genomförd granskning var den samlade bedömningen att regionstyrelsen och nämnderna i **begränsad utsträckning** säkerställt en ändamålsenlig arkivhantering.

De rekommendationer som lämnades var bl.a. följande:

- Säkerställa att en ändamålsenlig tillsynsverksamhet finns
- Säkerställa att styrdokumenterna är aktuella
- Säkerställa att arkivredogörare med arkivansvar finns i nämnderna
- Säkerställa att arkivlokalerna är ändamålsenliga.

Granskning av inhyrd personal

Kostnader för inhyrd personal utgör en stor post i regionens totala verksamhetskostnader. För 2019 uppgick kostnaden för inhyrd personal till totalt 337 mnkr, varav hälso- och sjukvårdsnämndens andel av inhyrda läkare och sjuksköterskor uppgick till 303 mnkr.

Revisorerna beslutade utifrån sin riskbedömning att genomföra en granskning av området utifrån perspektiven ändamålsenlighet och tillräcklig intern kontroll. Konsekvenserna av fortsatt ökad kostnadsutveckling samt bristande rutiner och kontroller kan få både ekonomiska och förtroendemässiga följder. Syftet med granskningen var att bedöma om regionstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig upphandlings- och avropsprocess gällande inhyrd personal. Granskningen syftade även till att bedöma om hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställt en ändamålsenlig avropsprocess kring inhyrd personal samt att bedöma om den interna kontrollen inom granskningsområdet var tillräcklig.

Den sammanfattande bedömningen var att regionstyrelsen till **övervägande del** säkerställt en ändamålsenlig upphandlingsprocess gällande inhyrd personal och att hälso- och sjukvårdsnämnden till **övervägande del** har säkerställt att den interna kontrollen inom granskningsområdet är tillräcklig.

Den genomförda granskningen lämnade följande rekommendationer till hälso- och sjukvårdsnämnden:

- Hälso- och sjukvårdsnämnden behöver säkerställa att rutiner finns så att beställning lämnas per enhet för att i samband med leveranskvittenser av lagd order för att undvika problem med att leveranskvittera när ordern avser flera enheter.
- Säkerställa att arbetet fortsätter kring att minska beroende av inhyrd personal för att nå en ekonomi i balans.

För regionstyrelsen lämnades följande rekommendation:

- Säkerställa att det arbete som har påbörjats kring möjligheter till en IT-baserad hantering av behörighetsadministration gällande attestanter färdigställs för att underlätta hanteringen framöver.

Granskning av nämndernas och styrelsens delegationsordningar

Enligt kommunallagen (KL) får en nämnd uppdra till utskott, en ledamot/ersättare eller till en anställd i kommunen att besluta på nämndens vägnar i ett visst, eller en viss grupp av ärenden. Nya regler i kommunallagen från och med den 1 januari 2018 ger styrelsen och nämnderna möjlighet att själva få avgöra vilka beslut som ska anmälas.

Revisorerna i Region Gävleborg beslutade utifrån en bedömning av risk- och väsentlighet att området var angeläget att granska. Granskningens syftade till att bedöma om regionstyrelsen, hållbarhetsnämnden, åpkultur- och kompetensnämnden och företagshälsovårdsnämnden säkerställt att delegationshanteringen sker på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt.

Den sammanfattande bedömning var att regionstyrelsen till **övervägande del** säkerställt en ändamålsenlig delegationshantering och att hållbarhetsnämnden, kultur- och kompetensnämnden och företagshälsovårdsnämnden i **begränsad utsträckning** har säkerställt en ändamålsenlig delegationshantering.

Efter den genomförda granskningen lämnades bl.a. följande rekommendationer till regionstyrelsen och nämnderna:

- Säkerställ en tillräcklig intern kontroll gällande delegationshanteringen, exempelvis genom att inkludera uppföljning i internkontrollplanen eller att genomföra regelbundna stickprov i samband med nämndernas sammanträden.
- Säkerställa att tillräcklig information ges om lagförändringar utifrån den nya kommunallagen.

Granskning av efterlevnad av styrdokument

Vid sidan av de lagar och regler som gäller för det kommunala och regionala uppdraget fastställs strategiska dokument som styr och påverkar regionens egna verksamheter. På Region Gävleborgs hemsida finns en sida där samtliga styrdokument, policys och planer finns samlade. Revisorerna valde utifrån sin riskbedömning att genomföra en granskning av området utifrån perspektivet intern kontroll.

Granskning skulle besvara följande revisionsfråga: Är regionstyrelsens och nämndernas interna kontroll tillräcklig vad gäller efterlevnaden av styrdokument beslutade av regionfullmäktige? Granskningens sammanfattade bedömning var att regionstyrelsen och nämndernas interna kontroll i **begränsad utsträckning** var tillräcklig vad gäller efterlevnaden av styrdokument beslutade av regionfullmäktige.

Ett antal rekommendationer lämnades exempelvis följande:

- Genomför en inventering av befintliga styrdokument som är beslutade av regionfullmäktige samt säkerställa att det finns en intern samlingsplats för de styrande dokumenten.
- Tydliggör ansvar och ägarskap för den övergripande rutinen kring dokumentstyrning.
- Säkerställ aktualitet, ändamålsenlighet och ägarskap för befintliga styrdokument.

Granskning av löpande intern kontroll i redovisningsrutiner

Av kommunallagen framgår att styrelser och nämnder ska ha kontroll över sin verksamhet. Detta innebär att styrelser och nämnder ansvarar för att ha en ändamålsenlig styrning och säkra rutiner. Intern kontroll är ett ledningsverktyg med betydelse för tjänstemannaledning och styrelsen. En av revisorernas uppgifter enligt kommunallagen 9 kap 9 § är att "utröna om räkenskaperna är rättvisande och om den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig".

Revisorerna beslutade utifrån sin riskbedömning att genomföra en granskning av löpande intern kontroll i redovisningsrutinerna utifrån perspektivet tillräcklig intern kontroll. Huvudargumentet för att genomföra granskningen var att konsekvenserna av bristande rutiner och kontroller kan få både ekonomiska och förtroendemässiga följder.

Granskningen syftade till att bedöma om regionstyrelsen har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende löpande bokföring. Efter genomförd granskning var den sammanfattande bedömningen att regionstyrelsen till **övervägande del** har säkerställt en intern kontroll avseende löpande bokföring.

Med utgångspunkt från de iakttagelser och bedömningar som framkom i granskningen lämnades följande rekommendation till kommunstyrelsen:

- Säkerställa att det arbete som pågår kopplat till att få bort makuleringar av leverantörsfakturor i huvudboken, som inkommit i Proceedo, för vidare hantering i Agresso fortgår. Detta är viktigt dels utifrån ett arbetsmiljöperspektiv genom att minska den manuella hanteringen av leverantörsfakturor. Dels utifrån efterlevnad av lagens krav på att bokföringen ska gå att följa i en löpnummerföljd för en tidsperiod utan brott i verifikationsnummerserierna.

Granskning av regionens arbete med 1177

Vision e-hälsa 2025 tydliggör Regeringens mål om att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter. Med hjälp av e-hälsa ska individen vara i centrum, verksamheter få hjälp att utvecklas och vården och omsorgen ska vara jämlik, effektiv, tillgänglig och säker. År 2016 tog Regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) fram en handlingsplan för Vision e-hälsa. Inera koordinerar och stödjer detta arbete och har sedan start samfinansierats av landets regioner. 1177-tjänsterna ingår i av regionerna delägda Ineras tjänsteutbud.

Revisorerna bedömde efter genomförd riskbedömning att området är högst relevant. Granskningen syftade till att bedöma om regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställt att 1177 vårdguidens tjänster bedrivs på ett ändamålsenligt sätt samt med tillräcklig intern kontroll.

Den sammanfattande bedömningen var att regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden i begränsad utsträckning säkerställt att 1177 vårdguidens tjänster bedrivs på ett ändamålsenligt sätt samt med tillräcklig intern kontroll.

Revisionen valde att lämna följande rekommendationer:

- Att aktiva åtgärder vidtas för att säkerställa en tydlig styrning för införande och användning av 1177 vårdguidens tjänster inom regionen.
- Att aktiva åtgärder vidtas för att säkerställa en systematisk uppföljning och utvärdering av 1177 vårdguidens tjänster inom regionen.
- Att analys genomförs över vilka åtgärder som kan vidtas för att säkerställa en ökad grad av följsamhet till implementering av 1177 vårdguidens e-tjänster i vårdverksamheterna. En framtida aktiv styrning kan även behöva kompletteras med viss förändringsledning inom berörda verksamheter
- Att analys genomförs över vilka åtgärder som kan vidtas för att öka graden av kunskap och kännedom om 1177 vårdguidens tjänsters ändamålsenlighet ur ett medborgarperspektiv.

Granskning av lönehantering och löneutbetalningsprocessen

Kostnader för löner och andra personalrelaterade kostnader är en betydande del av en regions totala kostnader. Att lönehanteringen är korrekt och att det finns en tillräcklig intern kontroll i löneutbetalningsprocessen är därför väsentligt.

Revisorerna beslutade utifrån sin riskbedömning att genomföra en granskning av regionens lönehantering och löneutbetalningsprocess utifrån perspektivet tillräcklig intern kontroll. Konsekvenserna av bristande rutiner och kontroller kan få både ekonomiska och förtroendemässiga följder.

Syftet med granskningen var att bedöma om regionstyrelsen har säkerställt en tillfredsställande och ändamålsenlig lönehantering och löneutbetalningsprocess med tillräcklig intern kontroll. Den sammanfattande bedömningen var att regionstyrelsen **i begränsad utsträckning har säkerställt** en tillfredsställande och ändamålsenlig lönehantering och löneutbetalningsprocess med tillräcklig intern kontroll.

Efter den genomförda granskningen lämnades bl.a. följande rekommendationer till regionstyrelsen:

- Att utveckla det systematiska arbetet med intern kontroll för att hantera riskområden inom lönehanteringen.

- Att upprätta en fullständig dokumentation över lönehanteringsprocessen med tillhörande rutinbeskrivningar.
- Att säkerställa att det arbete som pågår kring kartläggning av roller och ansvar av de olika delarna i regionens lönehantering färdigställs i syfte att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan HR Service och regionens övriga verksamhet.
- Att se över och effektivisera nuvarande manuella rutiner i löneprocessen i syfte att minska den manuella hanteringen av pappersblanketter av exempelvis anställningsavtal och utlägg. Som en del i detta arbete ingår att se över möjligheten till systemstöd för lönetillägg och efterlevnad av inköpsrutiner för egna utlägg.

Löpande granskning av framtidsbygget

Revisorerna har valt att löpande följa framtidsbygget under året. Revisionen har följt upp den tidigare genomförda granskningen inom området, bland annat genom en hearing. Genom den löpande granskningen av framtidsbygget framgår att regionstyrelsen ansvarar för de principiella besluten samt uppföljning avseende framtidsbygget. I syfte att tydliggöra utskottets roll beslutade regionstyrelsen 2020-06-16 att uppdraga till FTMU att ansvara för den löpande politiska styrningen, ledningen och uppföljningen av byggprojektet samt att utskottet löpande ska återrapportera detta till regionstyrelsen.

Under året har en utredning tillsatts som gjort en översyn av Framtidsbyggets status och kommit med förslag på hur processens långsiktiga arbete kan fortskrida. Översynen har behandlats av regionstyrelsen i början av år 2021.

Framtidsbygget levererar enligt tidplanen i beslutad programplan. En ny lokalförsörjningsplan har tagit fram under år 2020, pandemin har dock begränsat möjligheter för representanter från hälso- och sjukvården att delta i arbetet. Arbetet inom ramen för Framtidsbygget har anpassats till den situationen med anledning av pandemin. Enligt plan har byggnationerna av hus 07 och 08 i Hudiksvall kommit igång. Den 8 juli 2020 togs första spadtaget för ombyggnationerna av hus 7 och 8 på Hudiksvalls sjukhus. Ombyggnationerna i husen ligger först i planerna på att modernisera sjukhusen i Hudiksvall och Gävle.

Framtidsbygget befinner sig fortsatt i ett tidigt skede och det finns således osäkerhet samt risker förknippade med tidplan och de ekonomiska förutsättningarna. I den hearing som revisionen genomförde tydliggjordes att det finns en tydlig styrning mot de ekonomiska ramarna vilket kan komma att innebära större prioriteringar under de kommande åren för att programmet ska kunna hålla sig inom de ekonomiska ramarna. Regionstyrelsen behöver således fortsatt säkerställa en tillräcklig styrning och kontroll avseende Framtidsbygget.

3.3 Uppföljning av tidigare års granskningar

En uppföljande granskning innebär att revisorerna följer upp vad som har hänt sedan granskningen, och inte minst vad som har hänt med de rekommendationerna som revisionen lämnade.

Uppföljning av hantering av bidrag till civilsamhället

År 2016 genomfördes en granskning av Region Gävleborgs hantering av bidrag till civilsamhället. Syftet med den granskningen var att besvara frågan om huruvida hållbarhetsnämnden och kultur- och kompetensnämnden har en ändamålsenlig styrning och uppföljning av bidragsgivningen. Den sammanfattade bedömningen var att hanteringen i huvudsak var tillfredställande, men att ett antal förbättringsområden identifierades.

Region Gävleborgs revisorer har utifrån risk och väsentlighet därav bedömt det angeläget att följa upp tidigare granskning av hållbarhetsnämndens och kultur- och kompetensnämndens bidragsgivning till civilsamhället. Granskningen syftar och revisionsfrågan har varit att besvara huruvida hållbarhetsnämnden

och kultur- och kompetensnämnden säkerställt att åtgärder vidtagits med anledning av tidigare revisionsrapport, samt om nuvarande rutiner säkerställer en god intern kontroll.

Den sammanfattande bedömningen efter genomförd uppföljande granskning var att:

- Hållbarhetsnämnden till **övervägande del** uppfyller revisionsfrågan.
- Kultur- och kompetensnämnden i **begränsad utsträckning** uppfyller revisionsfrågan.

Följande rekommendationer lämnades:

- Genomför en översyn av styrdokumentet med koppling till hantering av bidrag till civilsamhället för att säkerställa att de är lierade med varandra och aktuella.
- Stärk uppföljningsarbetet och rutinerna för uppföljning, särskilt vad gäller politiska ungdomsförbund, samt bidragstagare som väljer att inte söka nya bidrag.
- Kultur- och kompetensnämnden bör säkerställa att handläggningen av bidrag för studieförbund är ändamålsenlig.

3.4 Förstudier

Revisionen kan även utvidga sin risk- och väsentlighetsanalys genom att genomföra förstudier. Under året har förstudier genomförts avseende området Covid-19. Granskningsrapporterna vid förstudier hanteras som internt material för revisionen.

4. Övriga punkter under året

Samordnad revision

I granskning av Region Gävleborgs företag ingår även att granska:

- Familjen Sundblads studie- och forskningsstiftelse samt Göransson-Sandviken
- Bolagen Folk tandvården Gävleborg AB samt ALMI företagspartner Gävle Dala AB.
- Stiftelserna Hälsinglands museum, Läns museet Gävleborg och Folkteatern i Gävleborgs län.
- Ideella föreningen Arkiv Gävleborg
- Ideella föreningen Central Sweden
- Samordningsförbund Gävleborg
- Ostkustbanan AB

Granskningsrapporter/revisionsberättelser översänds separat till regionfullmäktige.

Balanskravet

Enligt reglerna kring balanskravet, ska tidigare års eventuellt negativa resultat regleras och återställas under de närmast följande tre åren. Vi instämmer i styrelsens bedömning att det inte finns negativa balanskravsresultat från tidigare år.

Förvaltningsberättelsen innehåller upplysningar om *årets resultat efter balanskravsjusteringar* och *årets balanskravsresultat*. Redovisat balanskravsresultat uppgår till +234 mnkr (+12 mnkr) efter reservering av medel till resultatutjämningsreserven.

Regionen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2020.